

BZHIK.IR

گروه آموزشی بژیک

آپدیت ۱۴۰۵

ویژه شب امتحان

نکات مهم

خلاصه

خلاصه درس حقوق دریایی

بر اساس کتاب «حقوق دریایی بر پایه قانون دریایی ایران و مقررات بین الملل دریایی» اثر دکتر مرتضی نجفی اسفاد (انتشارات سمت)

مناسب برای //
رشته حقوق و رشته‌های مرتبط

نویسنده //
تیم تالیف بژیک

نوع فایل //
خلاصه میکرو طبقه‌بندی شده

کیفیت //
تضمین ۱۰۰٪ مطالب

۲

ساعت مطالعه

۱۰۰%

پوشش نکات

۲۲

صفحه مفید

فصل اول: کلیات

آشنایی با مفاهیم پایه حقوق دریایی

تعریف حقوق دریایی

حقوق دریایی در معنای وسیع، عبارت است از مجموعه قواعد قانونی که به کشتیرانی یا دریانوردی مربوط می‌شود و شامل قواعد حقوقی تنظیم‌کننده روابط دریایی میان دولت‌ها در زمان صلح و جنگ است.

✓ قواعد حقوق دریایی به شاخه‌های مختلفی تقسیم می‌شوند:

✓ **حقوق بین‌الملل عمومی دریایی:** موضوعاتی چون آزادی دریانوردی، محاصره دریایی، قاچاق دریایی و غنائم جنگی را در برمی‌گیرد.

✓ **حقوق اداری دریایی:** به روابط بین اشخاص بهره‌بردار از دریا و دولت یا سازمان‌ها اختصاص دارد و بر سلامت کشتی‌ها، قابلیت دریانوردی، استخدام دریانوردان و شرایط فرماندهان حاکم است.

✓ **حقوق کیفری دریایی:** مجموعه قواعد جرائم مربوط به کشتیرانی را شامل می‌شود.

✓ **حقوق عمومی دریایی:** به مجموعه‌ای از قواعد فوق که در شاخه معین فعالیت‌های دریایی استفاده می‌شود، اطلاق می‌گردد.

✓ برخی مؤلفان، حقوق دریایی را به معنی اخص آن، «مجموعه قوانین، مقررات و عرف‌های دریایی می‌دانند که حاکم بر روابط افراد و دولت‌ها در امور حمل و نقل بار و مسافر در دریا بوده است و موضوعات و مسائل مربوط به کشتیرانی بازرگانی و ایمنی در دریا را در برمی‌گیرند».

✓ عناوین دیگری نظیر «حقوق بازرگانی مربوط به کشتیرانی» یا «حقوق کشتیرانی» نیز برای این تعریف به کار می‌رود.

✓ امروزه با توسعه صنعتی و تکنولوژی، در تعریف حقوق دریایی علاوه بر ایمنی، به مسائلی چون آلودگی نفتی و غیرنفتی نیز توجه می‌شود که باعث گسترش دامنه موضوعات و ورود این رشته از حقوق خصوصی به حوزه حقوق عمومی شده است.

اهمیت حقوق دریایی در ایران

✓ اهمیت حقوق دریایی در ایران با توجه به عواملی نظیر قدرت ناوگان ملی، میزان فعالیت بنادر و

موقعیت جغرافیایی کشور سنجیده می‌شود که در دو مقطع قبل و بعد از انقلاب بررسی می‌گردد:

✓ **قبل از انقلاب:** با وجود بهره‌مندی از آب‌های دریایی خزر، خلیج فارس، دریای عمان و اروندرود، تأثیر آن در تجارت خارجی، سلامت محیط زیست، بازرگانی و اقتصاد ملی کمتر مورد توجه بود.

✓ **بعد از انقلاب:** امتیازاتی نظیر اکتشافات علمی، موقعیت ممتاز کشور، ورود کشتی‌های مجهز و ظهور کنوانسیون‌های بین‌المللی باعث توجه بیشتر مسئولین به مباحث حقوق دریایی شده است.

✓ در سال ۱۳۶۱، سازمان بنادر و کشتیرانی با همکاری سازمان بین‌المللی دریایی (IMO) لایحه اصلاح قانون دریایی ایران را تنظیم کرد که این پیش‌نویس در سال ۱۳۶۵ به هیأت دولت تقدیم شد اما به دلایل نامعلومی مسکوت ماند.

چارچوب اجرای حقوق دریایی

✓ مقصود از چارچوب اجرای حقوق دریایی، تبیین دایره شمول حقوق دریایی و معرفی موضوعاتی نظیر ماهیت و اقسام کشتیرانی دریایی است.

ماهیت کشتیرانی دریایی

✓ کشتیرانی دریایی عموماً به حمل و نقلی در دریا اطلاق می‌شود که با کشتی صورت گیرد. توجه خاص به کشتی به دلیل ابعاد وسیع و قدرت کافی آن برای عملیات سخت دریانوردی است.

دقت کنید: قانون دریایی ایران در ماده یک، کشتی دریایی را با شرط ظرفیت غیر خالص ۲۵ تن و مالکیت ایرانی، دارای تابعیت ایرانی می‌داند، در حالی که این حدنصاب ظرفیت، اصولاً معرف شناورهای رودخانه‌ای است و نه کشتی‌های دریایی.

✓ توصیه می‌شود که تبیین ماهیت کشتیرانی بر قلمرو دریایی و طبیعت حقوقی و جغرافیایی آب‌هایی تمرکز یابد که دریانوردی در آن انجام می‌شود، نه صرفاً بر نوع وسیله.

اقسام کشتیرانی به لحاظ طول سفر

✓ **کشتیرانی ساحلی:** عبارت است از کشتیرانی در سواحل و بنادر خودی (متعلق به یک کشور) که به آن «کابوتاژ» نیز می‌گویند. ماده ۶ قانون دریایی ایران، کشتیرانی بین بنادر و جزایر ایرانی را کشتیرانی ساحلی شناخته و آن را منحصراً به کشتی‌های ایرانی اختصاص داده است.

✓ **کشتیرانی طولانی مدت (کشتیرانی بین‌المللی):** عبارت است از دریانوردی بین بنادر داخلی و بنادر